

**O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT STOMATOLOGIYA INSTITUTI

**« YUZ- JAG' SOHASINI OG'RIQSIZLANTIRISH» BO'YICHA MILLIY KLINIK
STANDART**

Toshkent 2025

"Tasdiqlayman"
TDSI rektori
N K. Xaydarov.

Xaydarov
2025 yil

« YUZ- JAG' SOHASINI OG'RIQSIZLANTIRISH» BO'YICHA MILLIY KLINIK STANDART

Toshkent 2025

**“YUZ-JAG’ SOHASI OG’RIQSIZLANTIRISH” BO’YICHA
TIBBIY XIZMAT KO’RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI**

**MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH
VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI**

XKT-10/11 bo’yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi	Nozologiya bo’yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo’yicha statsionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo’shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo’shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
Z100.0*	Anesteziologiya va premedikasiya	Jarrox stomatolog Yuz-jag’ jarroxi	Terapevt stomatolog	Yuz-jag’ jarroxi	Xamrox kasalligi Bo’lsa tor doiradagi mutaxassislar jalb etiladi
Z01.5	Diagnostik teri va sensibilizatsiya testlari	Jarrox stomatolog Yuz-jag’ jarroxi	Terapevt stomatolog	Yuz-jag’ jarroxi	Xamrox kasalligi bo’lsa tor doiradagi mutaxassislar jalb etiladi

“OG’RIQSIZLANTIRISH” BO’YICHA TEZ VA SHOSHILINCH TIBBIY YORDAM KO’RSATISH HOLATLARDA

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tez va shoshilinch tibbiy yordam ko’rsatish darajasi va turi bo’yicha					Xizmat ko’rsatish yoki tekshiruvni o’tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam			Statsionar yordam			
		OP/ OShP	KTMP	Qoraqalpoqiston Respublikasi, Toshkent shaxri, TDSI va Viloyat stomatologiya poliklinikalari	Qoraqalpoqiston Respublikasi, Viloyat ko’p tarmoqli kattalar shifoxonasi; Yuz-jag’ jarroxligi bo’limi	Toshkent Davlat stomatologiya institutining klinikasi; Yuz-jag’ jarroxlik bo’limi		
Asosiy mutaxassis (Jarrox stomatolog, Yuz-jag’ jarroxi) maslahati	1. Shikoyati va anamnez (kasallik va hayot anamnezini yig’ish)	+	+	+	+	+	Bir marta	Kasallik bo’yicha murojaat bo’lganida

	2.Obyektiv ko'rik	+	+	+	+	+	Bir marta	kasallikdan tuzalguncha
	3.Fizikal va klinik tekshiruv	+	+	+	+	+	Bir marta	
<i>Izoh: - bemorda qo'shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklari aniqlangan holatda va ko'rsatmaga muvofiq boshqa tegishli tor doiradagi mutaxassislarning ko'rigi o'tkazilishi mumkin;</i>								
Mutaxassis (mumumiy terapevt,kardiolog,ginikolog) maslahati	Ko'rsatmaga muvofiq anesteziya masalasida							
		-	+	+	+	+	Bir marta	
Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq)								
Asosiy tekshiruvlar	1. Anestetikka nisbattan sinama o'tkazish. Til ostiga bir necha tomchi tomizish,teri ostiga va shilliq osti qavatiga anestetik jo'natish.		+	+	+	+	Bir marta	
	2. Xomilani UZI		+	+	+	+	Bir marta	
	3. Qon bosimini o'lchash va EKG tekshiruvlari		+	+	+	+	Bir marta	
Izoh: Bemorda yondosh kasalliklari aniqlanganda tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud qo'shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlar o'tkazilishi mumkin.								
*SHOSHILINCH STATSIONAR DAVOGA KO'RSATMA: tuman darajasida- Bu xirurgik amaliyot bo'lib hamrox kasalligi bo'lsa tumanda yuz-jag' bo'limi yo'qligi sababli viloyat yuz-jag' jarroxligi bo'limiga yuboriladi; viloyat darajasi va Respublika darajasi- Bu xirurgik amaliyot bo'lib hamrox kasalligi bo'lsa, hudud yuz-jag' jarroxligi bo'limida bemor davolanadi.								
Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					Xizmat ko'rsatish yoki tekshiruvni o'tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
		TTYo /uy sharoitida	OP/ OShP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Qoraqalpoqiston Respublikasi, Viloyat ko'p tar- moqli kattalar shifoxonasi; Yuz- jag' jarroxligi bo'limi	Toshkent Davlat stomatologiya institutining klinikasi yuz-jag' jarroxlik bo'limi		
Boshqa turdagi tekshiruvlar	1.EKG tekshiruvi o'tkazish			+	+	+	Bir marta	Bir kun

	2.Allergik reaksiyani tasdiqlash uchun teri testlari (prik-testi, intradermal, applikativ) yoki shilliq qavat (sublingual)				+	+	Bir marta	Bir kun
--	--	--	--	--	---	---	-----------	---------

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq)
(MEDIKAMENTOZ DAVO)

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam			
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	TTYo/ uy sharoitida	OP/ OShP/ KTMP	Qoraqalpoqiston Respublikasi, Viloyat ko'p tar-moqli kattalar shifoxonasi; Yuz-jag' jarroxligi bo'limi	Toshkent Davlat stomatologiya institutining klinikasi yuz-jag' jarroxlik bo'limi		
Artikain (ultrakain, ubistezin, septanest, alfakain va boshqalar)	In'eksiya uchun eritma 40 mg / 1 ml: 1,7 ml kartridjlar, 1 ml yoki 2 ml amp. 1:100000 va 1:200000 suyultirishda vazokonstriktor mavjud. Kattalar uchun ruxsat etilgan maksimal doza 12,5 ml va 7% eritmaning 4 kapsulasi, 4 yoshdan 12 yoshgacha bo'lgan bolalar uchun – 5 mg / kg (5 kapsula). ASA I, II, III bilan og'rigan bemorlarga artikainni 1:200 000 vazokonstriktor bilan minimal dozalarda - intraligmental,	+	+	+	+	1-2 ml – 4%	Jarrohlik amaliyoti paytida qisqa vaqt davomida qo'llaniladi.

	intraseptal anesteziya bilan yuborishga ruxsat beriladi.						
Lidokain gidroxlorid (baykain, dentakain, ksikain, ksilokain, lignokain, lignospan, lidestin, luan, oktakain)	<p>Applikasion anesteziya uchun 5-10% yeritma ishlatiladi.</p> <p>To‘g‘ridan-to‘g‘ri infiltrasion anesteziya uchun 0,25-0,5-1,0 % yeritma foydalaniladi.</p> <p>Uning eng yuqori yagona dozasi mos ravishda 800 ml, 80 ml va 40 ml ni tashkil qiladi. Bilvosita infiltrasion va o‘tkazuvchan anesteziya uchun 1-2% eritma ishlatilishi mumkin. 2% eritmaning YuYaD 20 ml (0,4 g quruq modda).</p> <p>Bronxial astma bilan og‘rigan bemorlarda anesteziya 1:200 000 adrenalin qo‘shilishi bilan karpulyasiyalanmagan lidokain bilan yaxshiroq amalga oshiriladi.</p>	+	+	+	+	4 mg/kg	Jarrohlik amaliyoti paytida qisqa vaqt davomida qo‘llaniladi.
Bupivakaina gidroxlorid (anekain, markain)	infiltrasion, o‘tkazuvchan anesteziya, trigeminal asab shoxlarini blokirovka qilish uchun 0,25; 0,5; 0,75% 2 ml eritmasi	+	+	+	+	0,5% eritma 30 mlgacha	Jarrohlik amaliyoti paytida qisqa vaqt davomida qo‘llaniladi.

	shaklida. Stomatologiyada odatda preparatning 0,5% eritmasi ishlatiladi. YuYaD-175 mg.						
Novokain	0,25% va 0,5% eritma umumiy jarrohlikda to'g'ridan-to'g'ri infiltrasion anesteziya uchun ishlatiladi; novokainning 1-2% eritmasi maksillofasial mintaqada infiltrasion va o'tkazuvchan anesteziya, neyrostomatologik kasalliklarni davolashda blokada, yallig'lanish infiltratlari, trofik yaralar, to'qimalarning qon bilan ta'minlanishini yaxshilash, patologik vegetativ reflekslarni yo'q qilish uchun ishlatiladi. 0,25% novokain yoritmasining eng yuqori yagona dozasi 500 ml (1,25 g quruq modda) 0,5% eritma 150 ml (0,75 g quruq modda, 1 va 2% eritma - 50 ml (1 g quruq modda).	+	+	+	+	Kundalik maksimal doza: ichishga 0.75 g; v/m i v/v 0.1 g.	Jarrohlik amaliyoti paytida qisqa vaqt davomida qo'llaniladi.
Anestezin (benzokain)	Anesteziyani qo'llash uchun u yog'da 5-	+	+	+	+	YuYaD - 5 g	Jarrohlik amaliyoti

	20% eritma, 5-10% malham shaklida qo'llaniladi. Maksimal doza-5 g (25 ml. 20% eritma).						paytida qisqa vaqt davomida qo'llaniladi.
Mepivakaina gidroxlorid (mepivastezin, skandanest, skandikain, karbokain, mepidont)	In'eksiya eritmasi 30 mg / ml: 1,8 ml kartridjlar. Infiltrasion va o'tkazuvchan anesteziya uchun 2 va 3% eritma shaklida. O'rtacha bitta doza 54 mg. BP 140/90 – 160/95 ((ASA II) bilan og'riqan bemorlarda vazokonstriktorsiz anestetik ishlatiladi - mepivakain 3%, prilokain 4%.	+	+	+	+	0,75 mg/kg	Jarrohlik amaliyoti paytida qisqa vaqt davomida qo'llaniladi.
Anesteziya maqsadida (qo'shimcha medikamentoz davo)		Tez va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*			
Dori-vositaning (xalqaro patentlylanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	TTYO/uy sharoitida	OP/OSHP/KTMP				
1. Sibazon	Kattalarda bitta doza 10 mg ni tashkil qiladi, epileptik holat bilan dozani 20 mg gacha oshirish mumkin, agar kerak bo'lsa, 3-4 soatdan keyin takroriy yuborish mumkin. Keksa va kekxa bemorlarda sezilarli tashvish bilan sibazon	+	+	+	+	Kattalarda kunlik terapevtik doza 5 dan 15 mg gacha o'zgaradi.	Trankvilizator. Sedativ, uxlatuvchi, antikonvulsant, markaziy mushaklarni bo'shashtiruvchi ta'sirga ega.

	0,001-0,002 g davolanishdan 30-40 daqiqa oldin ishlatilishi mumkin. AB 140/90 – 160/95 (ASA II) bilan og‘rigan bemorlar trankvilizator va spazmolitikni o‘z ichiga olgan preparat va premedikasiyani talab qiladi, masalan: sibazon 0,05 + papaverin 2% - 2,0 ml va dibazol 1% - 2,0 ml mushak ichiga yoki og‘iz orqali, ampulalarning tarkibini stakanga quyib, 30-40 gacha fiziologik eritma bilan suyultirish. ml						
2. Fenazepam	Dastlabki dozasi 0,5 - 1 mg, o‘rtacha sutkalik dozasi 3-5 mg, og‘ir holatlarda-7-9 mg gacha. V/m ili v/v	+	+	+	+	3-5 mg	Trankvilizator. Anksiolitik, sedativ, uxlatuvchi, antikonvulsant, markaziy mushaklarni bo‘shashtiruvchi ta’sirga ega.

Izoh: Milliy klinik protokollarda keltirilgan dovolash rejimlaridan (ushbu asosiy va qo‘shimcha dori vositalarning har xil kombinatsiyalari) kasallikning og‘irlik darajasiga va ko‘rsatmaga muvofiq holda foydalaniladi, hamda ushbu protokollarga mos ravishda qo‘shimcha dori vositalar va qo‘shimcha usullar tavsiya etilishi mumkin.

Ushbu dori vositalarning bir kurslik dozasi faqat kasallikning aynan shu xuruj (qo'zish) davrida ambulator yoki statsionar yordamini ko'rsatish uchun ishlatiladigan miqdori ko'rsatilgan.

(TEZ VA SHOSHILINCH AMALIYOTI)

Davolash tadbirlari (operativ davo)	Tez va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
Muolaja amaliyoti/aralashuv/muolaja nomi	OP/ OShP	KTMP(Xirurg stomatology bo'lsa)	Tumanlararo shoshilinch tez tibbiy yordam	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IIATM filiali	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IIAT markazi
1. Anafilaktik shok	+	+	+	+	+
2. Kvinke shishi	+	+	+	+	+
3. Obmorok (xushdan ketish)	+	+	+	+	+
4. Kollaps	+	+	+	+	+
Izoh: Bemorda noxushlikni bartaraf qilish maqsadida amaliyot olib boriladi.					